

Reflexions postelectorals

El dia 20 de març, com molts milers de catalans, vaig anar a votar. El fet sembla insignificant. Una papereta dins un sobre, que anà a barrejar-se amb mils d'altres sobres i paperetes. Però aquest fet aparentment tan insignificant va fer que, potser per primera vegada en la meua vida, que ja passa de la seixantena, em sentís un ciutadà normal. ¿Tan greu era l'acte que vaig *cometre* el dia 20, perquè em calgués esperar quaranta anys a poder-lo acomplir? ¿Per això havien calgut tants de morts, tota una guerra civil i tota una postguerra incivil? L'aparent insignificança de l'acte no feia, en aquest cas, sinó subratllar la desproporció de la mesura que havia estat presa per a «prevenir-me» del mal que m'assetjava i que es deia democràcia; un mal que es fonamentava, precisament, en aquell gest que jo acabava de complir. Aquestes eren les meves magres reflexions mentre anava a votar.

El meu acte gairebé anodí prenia unes altres dimensions quan, davant la mesa electoral o, simplement, a través dels diaris i de la televisió, veia alguna de les nostres personalitats polítiques dipositant el seu vot. Aquell ciutadà i jo érem, en aquell moment, absolutament iguals. El seu poder i el meu eren el mateix. La sola diferència que hi havia entre ell i jo és que, a més d'emetre el seu vot, ell podia ser votat. Però jo no me'n podia queixar, perquè jo també hauria pogut ser votat, si n'hagués tingut les ganes, la vocació o la capacitat, intentant d'inserir-me en alguna de les candidatures en debat o, en darrer terme, confeccionant la meua, esgrimint les meves idees, defensant-les, procurant de convèncer els altres sobre els meus esquemes mentals, sobre les solucions propugnades als problemes que el país té plantejats. No ho vaig fer, com milers i milers d'altres catalans tampoc no ho van fer. En aquesta segona constatació vaig acabar de sentir-me un ciutadà entre els altres.

L'endemà, dia 21, vaig coincidir a l'ascensor amb un xicot de divuit o dinou anys que, segons em digué, no havia anat a votar, tot i tenir-ne el dret i la possibilitat. Allò que jo havia considerat un bé inestimable, ell ho havia menystingut. No sé si el seu cas fou gaire repetit durant la jornada del dia 20; em semblaria lamentabilíssim que les noves generacions no capessin, d'entrada, l'esforç que ha calgut per arribar on som i la sang que ha costat. No em refereixo sols a casa nostra, on la lliçó és recent, sinó fins i tot a escala humana: car em compto entre els qui hem après i creiem, amb Carles Riba, que, des de Marató i Salamina, el combat de l'home per a defensar la seva dignitat és una herència irrenunciable. I que només tenim, en aquest sentit, dues opcions: la de la democràcia, amb la seva complexitat de parers, de partits, i fins i tot amb les seves contradiccions i els seus riscos, i el de la dictadura, amb la seva aparent simplificació i amb la preponderància d'un partit, clan o grup, en detriment dels altres.

Per això, també, el dia 20, en el fet quasi ingràvid de dipositar un vot en una urna, sentíem que a través nostre el dipositaven tots aquells qui ens havien ensenyat a fer-ho i no ho havien pogut fer: els Riba, els Crexells, els Nicolau d'Olwer, els Serra-Hunter, els Rovira i Virgili, els Pere Coromines i tants i tants d'altres eren presents a través nostre;

a través de tots els qui acomplíem el nostre deure ciutadà i que, potser per primera vegada, també ells assolien el repòs i la pau merescuda.

Tot amb tot, el percentatge elevat d'abstencions a casa nostra sembla demostrar —o mostrar— un cert cansament per part del cos electoral. Hem passat d'un extrem a l'altre. De no votar a votar molt sovint. La nostra educació cívica potser no és prou sòlida per a suportar tants de canvis sobtats i sembla indicar-nos que fóra prudent de deixar reposar una mica els ciutadans, no esgotant-los amb noves consultes abans d'un parell o tres d'anys, durant els quals caldrà revifar l'esperit cívic, fer comprendre als electors que el seu vot no ha estat inútil, que tota la nostra bastida social es basa en aquell gest aparentment insignificant de dipositar una papereta en una urna...

Josep Palau i Fabre

Avui, 13 d'abril del 1980